

*Ο ρόλος της εισαγγελίας
ανηλίκων σε σχέση με την
παιδική κακοποίηση, οι
διαδικασίες και οι συνεργασίες
με άλλους φορείς για την
προστασία των παιδιών.*

Λευκοθέα Τερζητάνου
Εισαγγελέας Πρωτοδικών
ΜΔΕ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΠΘ

ΤΜΗΜΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ

- ▶ Προστασία ανηλίκων που είναι θύματα ή βρίσκονται σε κίνδυνο κακοποίησης (σεξουαλικής, σωματικής, ψυχολογικής)
- ▶ Πλημμελής ή κακή άσκηση γονικής μέριμνας και επιμέλειας
- ▶ Παραβατική συμπεριφορά ανηλίκων
- ▶ Ασυνόδευτοι ανήλικοι

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (1959)
- ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΟΗΕ (1989 - Ν. 2101/1992)
- ΣΥΝΤΑΓΜΑ (Άρθρ. 2, 4, 5 και 7)
- Ν. 3500/2006 (Ενδοοικογενειακή βία)
- Ποινικός Κώδικας
- Αστικός Κώδικας

- ▶ Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν το **ΣΥΜΦΕΡΟΝ** του
- ▶ Τα παιδιά πρέπει να μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον που τους **παρέχει τα αναγκαία υλικά αγαθά** (στέγη, ρούχα, τροφή) και **διασφαλίζει τη σωματική, νοητική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη.**
- ▶ Τα παιδιά έχουν **ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ** από κάθε μορφής **ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ**: βία, παραμέληση, κακοποίηση (σωματική, λεκτική, ψυχολογική, σεξουαλική) και εκμετάλλευση, μέσα και έξω από την οικογένεια.
- ▶ Τα παιδιά έχουν δικαίωμα **να μην αποχωρίζονται από τους γονείς τους, ΕΚΤΟΣ ΕΑΝ** αυτό γίνεται με κοινή απόφαση των γονέων ή ύστερα από απόφαση της Πολιτείας, επειδή οι γονείς τα παραμελούν ή τα κακομεταχειρίζονται.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Όταν η οικογένεια δεν μπορεί να φροντίσει ένα παιδί, τότε η **ΠΟΛΙΤΕΙΑ** αναλαμβάνει τη φροντίδα του με θεσμούς όπως η υιοθεσία, η φιλοξενία σε ανάδοχη οικογένεια ή σε κέντρο παιδικής προστασίας, που πρέπει να σέβονται πλήρως τα δικαιώματά του.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

- ▶ Παραμέληση
- ▶ Σωματική κακοποίηση
- ▶ Ψυχολογική ή συναισθηματική κακοποίηση και
- ▶ Σεξουαλική κακοποίηση.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- ▶ Ποινικός Κώδικας
- ▶ Ν. 3500/2006 Ενδοοικογενειακή βία – Αυτεπαγγέλτως διωκόμενα τα εγκλήματα του Ν. 3500/2006

Άρθρ. 4 του Ν. 3500/2006

Επί ασκήσεως σωματικής ή ψυχολογικής βίας σε βάρος ανηλίκου, ~~ως μέσου σωφρονισμού~~ στο πλαίσιο της ανατροφής του, εφαρμόζεται το άρθρ. 1532 του ΑΚ

Υποχρέωση ενημέρωσης – άρθρ. 23 Ν. 3500/2006

- ▶ Παιδαγωγός
- ▶ Εκπαιδευτικός
- ▶ Μέλος ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού ή ειδικού βοηθητικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- ▶ Κοινωνικός λειτουργός
- ▶ Ψυχολόγος
- ▶ Επιμελητής
- ▶ Προπονητής
- ▶ Γιατρός

- ▶ Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους πληροφορούνται ή διαπιστώνουν ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος ανηλίκου έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας υποχρεούνται να το αναφέρουν αμελλητί στις αρμόδιες διωκτικές αρχές.
- ▶ Ο ιατρός που με βάση σοβαρά αντικειμενικά ευρήματα της ιατρικής εξέτασης διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος ενηλίκου έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας.

- ▶ Τα ανωτέρω πρόσωπα δεν εγκαλούνται, δεν ενάγονται, δεν διώκονται πειθαρχικά, δεν απολύονται, ούτε υφίστανται άλλου είδους κυρώσεις ή δυσμενή μεταχείριση για το περιστατικό που ανέφεραν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, παρά μόνο εάν προέβησαν εν γνώσει τους σε αναληθή αναφορά.
- ▶ Τα ανωτέρω πρόσωπα καλούνται να εξεταστούν ως μάρτυρες κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο, μόνο αν το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας δεν αποδεικνύεται με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο. Στην προδικασία πλέον μπορούν να κληθούν

- ▶ Οι ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν να ανακοινώσουν χωρίς χρονοτριβή στον αρμόδιο εισαγγελέα οτιδήποτε πληροφορούνται με κάθε τρόπο για αξιόποινη πράξη που διώκεται **ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΩΣ (εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης).**
- ▶ Οι υπόλοιποι δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και εκείνοι στους οποίους ανατέθηκε προσωρινά δημόσια υπηρεσία έχουν την ίδια υποχρέωση για τις αξιόποινες πράξεις της παρ. 1, αν πληροφορήθηκαν γι' αυτές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους (ιατροί, **ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ** κλπ.)
- ▶ Η ανακοίνωση γίνεται γραπτώς και πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που υπάρχουν και αφορούν την αξιόποινη πράξη, τους δράστες και τις αποδείξεις με κάθε τρόπο για αξιόποινη πράξη που διώκεται **αυτεπαγγέλτως**

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΑΡΘΡ. 38 ΚΠΔ

παλαιό 37 ΚΠΔ

ΠΩΣ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΤΑΙ Η ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ

- ▶ **ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ** (επώνυμη – ανώνυμη)
- ▶ **ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ**
 - **1107** ΕΚΚΑ
 - **1056** Χαμόγελο του Παιδιού
 - **11525** Μαζί για το παιδί
- ▶ **Αναφορά του Προϊσταμένου του ΚΕΔΔΥ**
- ▶ **Αναφορά από Κοινωνικές Υπηρεσίες, Ιατρούς, Δήμους κλπ.**
- ▶ **Αναφορά του Διευθυντή του Σχολείου**

Ενέργειες του Εισαγγελέα (καταγγελία από σχολείο)

- ▶ Εντολή να μεταβεί κοινωνικός λειτουργός στο σχολείο
- ▶ Άμεση μεταφορά του ανηλίκου στην παιδιατρική κλινική για εξέταση – παιδοψυχιατρική εκτίμηση – ιατροδικαστική εξέταση.
- ▶ Ενημέρωση Α.Τ. - Αν πρόκειται για αυτόφωρο ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία
- ▶ Στη μεταφορά δεν συμμετέχει ο διευθυντής του σχολείου ή καθηγητής ή δάσκαλος, αλλά κοινωνικός λειτουργός και μεταφέρεται ο ανήλικος με το συμβατικό όχημα της αστυνομίας.

Ενέργειες του Εισαγγελέα Ανηλίκων

Πρωταρχικός στόχος είναι να παραμείνει το ανήλικο στην οικογένεια και να στηριχθεί η τελευταία. Για το λόγο αυτό συνήθως αρχικά διατάσσεται από τον εισαγγελέα καταρχήν η διενέργεια κοινωνικής έρευνας και στη συνέχεια:

1. Η στήριξη και παρακολούθηση της οικογένειας μέσω της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας.
2. Η ψυχολογική ή ψυχιατρική εξέταση του ανηλίκου από παιδοψυχίατρο ή παιδοψυχολόγο που εργάζονται σε δημόσιο νοσηλευτικό ίδρυμα και η συστηματική παιδοψυχιατρική παρακολούθησή του εφόσον τούτο κριθεί αναγκαίο και
3. Η στήριξη της οικογένειας από κέντρα στήριξης ή κοινωνικές υπηρεσίες δήμων (π.χ. Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Γονεϊκή Στήριξη ΟΚΑΝΑ, Κέντρο Στήριξης Παιδικών Χωριών SOS κλπ.).

- ▶ Ψυχιατρική εξέταση γονέων
- ▶ Τοξικολογικές εξετάσεις

► Ωστόσο εάν κινδυνεύει άμεσα η ψυχοσωματική υγεία του ανηλίκου και η παραμονή του στο οικογενειακό περιβάλλον εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους γι' αυτόν τότε διατάσσει ο εισαγγελέας την απομάκρυνσή του από το οικογενειακό περιβάλλον και την ανάθεση προσωρινά της φροντίδας του και της παραμονής του, ακόμη και της επιμέλειάς του σε τρίτα πρόσωπα, κατά προτίμηση συγγενικά, ή και σε κατάλληλο ίδρυμα.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού

- ▶ Θα διενεργήσει την κοινωνική έρευνα προκειμένου να διαπιστώσει εάν υπάρχει κακοποίηση (ή παραμέληση).
- ▶ Θα έρθει σ'επικοινωνία με όλα τα μέλη της οικογένειας (και με τους ανηλίκους ανεξαρτήτως ηλικίας)
- ▶ Θα μεταβεί στην οικία τους
- ▶ Θα έρθει σ'επικοινωνία με τη γειτονιά, το σχολείο, το ευρύτερο συγγενικό περιβάλλον
- ▶ Θα προσπαθήσει να στηρίξει την οικογένεια και θα προτείνει απαραίτητες δράσεις προς την κατεύθυνση αυτή

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού

Εφόσον αποτύχει η στήριξη της οικογένειας λόγω μη συμμόρφωσης στις υποδείξεις της κοινωνικής υπηρεσίας και κινδυνεύουν τα παιδιά τότε προτείνεται η αφαίρεση της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας ή της πραγματικής φροντίδας του ανηλίκου από τους γονείς του.

ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

► Άρθρο 1532 ΑΚ

Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Το δικαστήριο μπορεί ιδίως να αφαιρέσει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο ή, αν συντρέχουν και στο πρόσωπο αυτού οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή, ακόμη, και την επιμέλεια του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή και να διορίσει επίτροπο.

Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών.

ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

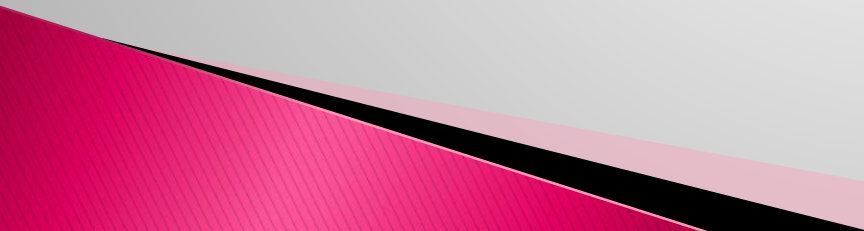
► Άρθρο 1533 ΑΚ

Η αφαίρεση του συνόλου της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου και από τους δύο γονείς και η ανάθεσή της σε τρίτο διατάσσονται από το δικαστήριο, μόνο όταν άλλα μέτρα έμειναν χωρίς αποτέλεσμα ή κρίνεται ότι δεν επαρκούν για να αποτρέψουν κίνδυνο της σωματικής, πνευματικής ή ψυχικής υγείας του τέκνου.

Το δικαστήριο ορίζει την έκταση της γονικής μέριμνας που παραχωρεί στον τρίτο και τους όρους της άσκησής της.

Το δικαστήριο αποφασίζει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας ή της επιμέλειας στον τρίτο κατά τη δεύτερη παράγραφο του προηγούμενου άρθρου ή την πρώτη παράγραφο του παρόντος, ύστερα από έλεγχο του ήθους, των βιοτικών συνθηκών και γενικά της καταλληλότητάς του, στηριζόμενο υποχρεωτικά σε. Βεβαίωση της κοινωνικής υπηρεσίας. Η ανάθεση γίνεται σε κατάλληλη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική (ανάδοχη οικογένεια) και, αν αυτό δεν είναι δυνατό, σε κατάλληλο ίδρυμα.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΦΑΙΡΕΣΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

- ▶ Εξαρτώμενοι από ναρκωτικές ουσίες γονείς
 - ▶ Αλκοολισμός
 - ▶ Σεξουαλική κακοποίηση από τον πατέρα
 - ▶ Ενδοοικογενειακή βία
 - ▶ Παραμέληση – Αδυναμία να ανταπόκρισης στον γονεϊκό ρόλο
-

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- ▶ Διάταξη του Εισαγγελέα

(κατά τόπον αρμοδιότητα)

- ▶ Δικαστική απόφαση

- ▶ Απόφαση των γονέων ή των εχόντων την επιμέλεια

Ποινική διαμεσολάβηση – άρθρ. 11 ΚΠΔ

- ▶ Πλημμέλημα ενδοοικογενειακής βίας
- ▶ Υποβολή ανεπιφύλακτης δήλωσης από τον δράστη
- ▶ Σύμφωνη γνώμη του έχοντα την επιμέλεια (εφόσον δεν είναι ο δράστης) και του εισαγγελέα ανηλίκων
- ▶ Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το 14^ο έτος δύναται, εφόσον το επιθυμεί, να παρίσταται κατ'αυτήν και να ακούγεται.
- ▶ Ο δράστης να μην είναι επίτροπος, δικαστικός συμπαραστάτης ή ανάδοχος γονέας του ανηλίκου
- ▶ Αν ο δράστης είναι ανήλικος εφαρμόζεται το άρθρ. 46 του ΚΠΔ

πλημμελειοδικών

Ενέργειες του Εισαγγελέα Ανηλίκων –

► Να επιβληθούν για ένα χρονικό διάστημα απαιτείται επιβολή περιοριστικών όρων απομάκρυνσή του από την οικογενειακή κατοικία ή μετοίκησή του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του θύματος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας.

- Όποιος παραβιάζει τον περιοριστικό όρο που του έχει επιβληθεί τιμωρείται με φυλάκιση
- Δυνατότητα ανάκληση ή μεταρρύθμισης

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

**Απαραίτητη η συνεργασία όλων των φορέων
προς διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος
των ανηλίκων σε κίνδυνο**

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Λευκοθέα Τερζητάνου
Εισαγγελέας Πρωτοδικών